

УИЛЯМ ТЕН БОЛЕСТТА

Превод от английски: Александър Пеев, 1977

chitanka.info

Нека да се знае: откритието направи руснак, Николай Белов. Той именно и съобщи за находката на кораба. Натъкна се на нея на шест мили от кораба сутринта след кацането, докато провеждаше най-обикновено геоложко проучване. Носеше се с пълна скорост на гъсеничния джип — американска кола, изработена в Детройт.

Почти веднага се свърза с кораба. В кабината за управление, както обикновено, седеше щурманът Престън О'Брайън и проверяваше компютъра, въвеждаше в машината предполагаемите данни за обратния курс. Отзова се на повикването. Белов, разбира се, говореше на английски. О'Брайън — на руски.

— Чуйте, О'Брайън! — развълнувано каза Белов, като позна гласа на щурмана. — Познайте какво открих? Марсианци. Цял град!

О'Брайън светкавично изключи бръмчащия компютър, отпусна се в креслото и с цяла ръка разроши късите си рижи коси. Макар да нямаха никакви основания, неизвестно защо, земните хора бяха убедени, че са сами на ледената и прашна безводна планета. Като чу, че съвсем не е така, О'Брайън изведнъж усети остър пристъп на клаустрофобия. Сякаш седеше в тихата просторна университетска библиотека и съсредоточено обмисляше дисертацията си. После вдига глава — а наоколо пълно с бърбиви първокурсници, току-що написали съчинение по литература. В самото начало на експедицията имаше още една такава неприятна минута в Бенарес: душеше го кошмар, присъни му се, че е сам, безпомощен, и се носи нанякъде в беззвездната черна пустота, а след това се събуди и видя над себе си висящата от горната койка могъща ръка на Колевич и чу неговото могъщо, истинско славянско хъркане. И въпросът не беше само в това, че нервите му не бяха наред, се уверяваше той; в края на краищата тогава нервите на всички изневеряваха... просто такива бяха дните.

Цял живот той не можеше да понася блъсканицата и навалищата. И не можеше да понася, когато нахлуваха при него без предупреждение. Потри ръце от досада и хвърли поглед на уравненията си. Разбира се, като се замислиш, ако при някого са нахлули без предупреждение, то е при марсианците. Това е.

О'Брайън се изкашля и попита:

— Живи марсианци?

— Не, разбира се. Откъде ще се вземат живи, когато планетата е останала без всякаква атмосфера? Ако има нещо живо тук, това са

лишеите и може би два-три вида пясъчни червея, каквито видяхме около кораба. Последните марсианци са умрели вероятно преди милион години. Но градът е цял, О'Брайън, цял и почти незасегнат от времето!

Колкото и малко да разбираше щурманът от геология, това му се стори невероятно.

— Градът е цял? Искате да кажете, че за милион години той не се е превърнал в прах?

— Нищо подобно! — тържествено обяви Белов. — Разбирате ли, той е подземен. Гледам, огромна дупка води някъде надолу и настрани. Какво е това, защо? Тя съвсем не съответствува на местността. И оттам през цялото време духа, въздушният поток не дава на вятъра да засипе отвора. Е, и аз влязох с джипа, слязох на около 60 ярда, а там огромен пуст марсиански град — като Москва, но не сега, а след хиляди или може би след десет хиляди години. Ех, че красив град, О'Брайън!

— Нищо не пипайте! — предупреди О'Брайън. — Като Москва ли? Досега да се запази и като Москва!

— Мислите, че съм се побъркал ли? Ето, в момента точно правя снимки. Не знам каква е механиката, която поддържа противопясъчната вентилация, но тя дава и осветление — тук е светло просто като ден. А какъв град! Булевардите са като разноцветна паяжина. Къщите са като... като... Какво представлява Долината на царете, какво е Харапа! И дума не може да става за сравнение. При това аз съм и археолог, О'Брайън, това е моята страст, не знаехте ли? Е, сега знаете. И ми разрешете да ви кажа, че Шлиман би дал половината от живота си за такова откритие! Изумително!

О'Брайън се усмихна на неговата възторженост. В такива минути, без да искаш, чувствуваш, че руснаците не са лоши момчета и може би всичко някак си все пак ще се оправи.

— Поздравявам ви — каза той. — Фотографирайте я се връщайте по-скоро. Ще предупредя капитан Гоз.

— Чакайте, О'Брайън, това още не е всичко. Този народ... марсианците... са били също като нас. Също такива хора!

— Какво? Хора ли? Също като нас?

В слушалките зазвънтя ликуващият смях на Белов.

— Ето и аз така се обърках. Поразително, нали? Истински хора, съвсем като нас. Всъщност по-красиви от нас. Тук на площада има две

голи статуи. Така че разрешете да ви кажа, че те биха направили чест на Фидий, Праксител и Микеланджело. А са изваяни по време на нашия плейстоцен или плиоцен, когато по Земята още са бродели саблезъбите тигри!

О'Брайън промърмори нещо и изключи. Приблужи се до илюминатора (в командната кабина имаше дори не един, а два илюминатора) и започна да гледа пустинята — цялата, докдето достигаха очите, се състоеше от еднообразни възвишения и хълмове, те се простираха все по-далече и по-далече и накрая се губеха в облаците прах, пометен от вятъра.

Това е Марс. Мъртвата планета. Да, мъртва, нали само най-примитивни животински и растителни форми някак са се изхитрили да оцелеят в този суров, враждебен свят, който толкова скъпернически ги дарява с въздух и вода. И все пак някога тук са живеели хора — такива като него и Николай Белов. Те са имали и изкуство, и наука, и почти сигурно, разни философски учения. Някога си тези хора са обитавали Марс, и ето, вече ги няма. Може би и за тях съвместното съществуване се е оказало трудна задача и те не са успели да я разрешат?

Изпод кораба тронаво се измъкнаха двама души в скафандри. О'Брайън позна лицата им зад прозрачните покривала на кръглите шлемове. Този, по-ниският, е Фьодор Гуранин, главният инженер; другият — неговият помощник Том Смайзърс. Вероятно оглеждаха опасните дюзи, проверяваха няма ли някакви повреди след междупланетния полет. След седмица Първата експедиция Земя-Марс ще потегли по обратния път; много преди това цялата екипировка, всичките механизми трябва да бъдат в такова състояние, че да работят безотказно.

Смайзърс видя О'Брайън зад илюминатора и му кимна за поздрав. Щурманът помахна в отговор. Гуранин любопитно вдигна глава, малко се позабави — и също махна. Сега се обърка О'Брайън. Тфу, по дяволите, ама че глупаво! А защо пък не? Той отговори на Гуранин с широк дружески жест.

След това се усмихна сам на себе си. Да ги беше видял капитан Гоз! Аристократичното му лице с цвят на кафе просто би се разляло в щастлива усмивка. Бедният! Ето такива дребни прояви на добри чувства много го трогват.

Да, всъщност едва не забрави! О'Брайън излезе от командната кабина и погледна в кухнята — там Семьон Колевич, помощник-щурман и главен кок, отваряше консерви за обяд.

— Знаете ли къде е капитанът? — попита на руски О'Брайън.

Онзи студено го погледна, като продължи да действа с ножа за консерви, и едва след като отвори консервата и хвърли капака в шахтата за боклук, отговори с кратко английско „не“.

О'Брайън излезе; по коридора срещна дребния кръглолик доктор Елвин Шнайдер — шишкото отиваше да изкарва вахтата си в кухнята.

— Не си ли виждал капитана, док?

— Той е в машинното отделение — отговори корабният лекар. — Сега ще се съвещава с Гурагин.

И двамата говореха на руски.

О'Брайън кимна и продължи. След пет минути той разтвори вратата на машинното отделение; тук капитан Субод Гоз, доскоро професор в Политехническият институт в Бенарес, разглеждаше голямата, заемаща цялата стена схема на двигателите. Капитан Гоз беше още млад — на кораба нямаше човек, по-възрастен от двадесет и пет години, — но огромната отговорност падаше върху него с цялата си тежест и затова очите му бяха хлътнали и под тях тъмнееха кръгове. Изглежда, нито за минута не го напускаше страшното вътрешно напрежение. Да, точно така е, помисли О'Брайън, иначе просто не може да бъде.

Той предаде на капитана съобщението на Белов. Гоз се намръщи.

— Хм... — каза той. — Надявам се, че е имал достатъчно здрав разум... — той изведнъж се усети, че говори на английски. — Ох, простете, О'Брайън — продължи той на руски и погледът му помрачня още повече. — Аз току-що мислех за Гурагин; изглежда ми се е сторило, че разговарям с него. Извинете.

— О, дреболия — промърмори О'Брайън. — Беше ми само приятно.

Гоз се усмихна, но усмивката веднага изчезна от лицето му.

— Ще се постарая да не греша повече. И така, надявам се, че Белов е имал достатъчно здрав разум да сдържа любопитството си и да не пипа нищо.

— Той така и каза, че нищо няма да пипне. Не се безпокойте, капитане, Белов е човек на място. Както и всички останали; всички ние

сме хора на място.

— Градът — цял и запазен... — загрижено проговори едрият индиец. — Там е могъл да оцелее и живот... ако той изведнъж, без да иска, пусне в действие някаква сигнализация система, трудно можем да си представим последствията. Откъде да знаем, може тук да се е запазило някакво автоматично оръжие, бомби, какво ли не. Белов може сам да загине и нас да погуби. В този град може да има натрупани запаси, достатъчни, за да взривят цял Марс.

— Е, не знам — забеляза О'Брайън. — Струва ми се, че това е вече прекалено. Просто ви преследва мисълта за бомби, капитане.

Гоз сериозно го погледна.

— Да, мистър О'Брайън. Вие сте свършено прав.

О'Брайън усети, че се изчервява. Той побърза да смени темата.

— Не мога ли за малко да взема Смайърс? Изглежда, компютрите не работят лошо, но аз бих желал още веднъж да проверя някои схеми — кой знае, какво ли не се случва...

— Ще попитам Гуранин дали ще се оправи без Смайърс. А вашият помощник?

Щурманът направи кисела физиономия.

— От електроника Колевич разбира два пъти по малко от Смайърс. Той е превъзходен математик, но нищо повече.

Гоз изпитателно го погледна, сякаш искаше да разбере само в електрониката ли е работата.

— Твърде е възможно. Да, между другото, искам да ви помоля до излитането за Земята да не напускате кораба.

— Какво говорите, капитане! Бих желал да се поразтъпча. Имам и аз като всички това право... да видя... да видя другия свят.

О'Брайън и сам малко се смути от тези гръмки думи. Но, дявол да го вземе, бе прелетял четиридесет милиона мили не за да гледа Марс през илюминатора!

— Да се разтъпчете може и на кораба. Разходката в скафандър не е голямо удоволствие, знаете го не по-зле от мен. А що се отнася до другия свят — вие вече сте излизали, О'Брайън, вчера, когато ние тържествено поставяхме знака на експедицията.

О'Брайън погледна покрай капитана в илюминатора.

Да, вижда се бялата тристенна пирамидка, която вчера те поставиха близо до кораба. От едната страна на английски, от другата

на руски, от третата на хинди беше издълбан един и същ надпис:

Първа експедиция Земя — Марс. В името на живота на човечеството.

Тънко замислено. И съвсем по индийски. Но вълнува сърцето. Пък и цялата експедиция е тъй вълнуваща.

— Вие сте прекалено ценен член на екипажа, за да ви подлагаме на риск, О'Брайън — обясняваше в това време Гоз. — Ние се убедихме в това по пътя насам. Нито един човек не може в случай на необходимост да изчисли внезапната промяна на курса така бързо и точно като компютрите. А вие помагахте при проектирането им и никой не може да се справя с тях по-добре от вас. Затова моята заповед остава в сила.

— Достатъчно, няма незаменими хора! Имате в запас и Колевич.

— Преди минута вие сам казахте, че Семьон Колевич не е достатъчно наясно с електронната техника. Ако нещо се развали в компютрите, трябва да привлечем и Смайърс, за да могат заедно с Колевич да се оправят, а това не е най-добрият начин да се върши работа. Подозирам, че Смайърс плюс Колевич — това още не е равно на Престън О'Брайън. Не, много съжалявам, но ние не можем да рискуваме: вие сте незаменим.

— Добре — тихо каза О'Брайън. — Заповедта си е заповед. Но в едно аз все пак не съм съгласен с вас, капитане. Вие знаете не по-зле от мен, че на кораба има само един незаменим човек. И този човек не съм аз.

Гоз нещо промърмори и се обърна. Влязоха Гурагин и Смайърс, бяха оставили скафандрите си в шлюзовата камера. Капитанът и главният инженер се посъвещаваха малко на английски и Гурагин почти без съпротива отстъпи Смайърс на О'Брайън.

— Но не по-късно от три часа той ще ми трябва.

— Ще го получите — обеща на руски О'Брайън и отведе Смайърс, а Гурагин заговори с капитана за ремонта на двигателя.

— Как така не те накара да напишеш официална заявка за мен! — забеляза Смайърс. — Какво, той да не си въобразява, че съм роб?

— В машинното той си има свои грижи, Том. И, за бога, говори на руски. Не дай боже, ще чуе капитанът или някой от *тях*! Искаш преди края да започнем да се караме ли?

— Аз, без да искам, Прес. Просто се увлякох.

О'Брайън знаеше, че е много лесно да се увлечеш. И защо правителството на Индия не пожела всичките седем американци и седем руснаци да изучават хинди? Тогава всички в експедицията щяха да се обясняват на един общ език — на езика на капитана. Макар че всъщност родният език на Гоз е бенгали.

А впрочем съвсем ясно е защо индийците настояха, докато се готвеха участниците в експедицията, освен многото други неща да овладеят още и тези два езика. Надявах се, че ако руснаците помежду си и с американците говорят на английски, а американците им отговарят и се разбират помежду си на руски, в пределите на кораба все нещо ще бъде постигнато...

А когато експедицията се върне, всеки от участниците ѝ ще започне да разпространява в родината си усвоените по време на полета идеи за дружба и сътрудничество в името на живота на Земята.

Примерно така. Страшно мило и вълнуващо... Но това, което става сега в света, е много тревожно! Трябва да се направи нещо, и колкото се може по-бързо. Индийците в крайна сметка се опитват нещо да правят. А не просто нощем да стоят безсънни, загледани в една точка — в страшната цифра шест, която непрекъснато танцува пред очите... Шестица, шест бомби, достатъчни са шест от най-новите кобалтови бомби — и край на живота върху Земята! Войната се приближава и, изглежда, няма да се размине. Като продължителна упорита болест: опитваш се да я победиш, с отчаяние гледаш термометъра, със страх се вслушваш в собственото си тежко дишане. И ето, Индия излезе с предложението си. Нека двата могъщи съперника обединят знанията и силите си. Нека заедно да екипират експедиция на Марс в името и за благо на цялото човечество...

Да се откажеш от такова предложение, пък и направено в най-подходящата минута, беше немислимо. И ето сега са на Марс, мисли О'Брайън, заедно долетяха тук и изглежда ще съумеят заедно да се върнат на Земята. Може би са доказали много — но на нищо не са попречили. Международното положение си остава същото, няма да

мине и година и ще избухне война. Участниците в експедицията разбират това не по-зле, а може би и по-добре от когото и да било.

По пътя за командната кабина, като минаваха край люка, видяха Белов — той излизаше от скафандъра. Забърза към тях, като продължаваше да се съблича и трмаво подскачаше ту на единия, ту на другия крак.

— Находката не е лоша, нали? — избоботи той. — На втория ден, сред пустинята! Ето, ще видите и моите снимки!

— Чакам с нетърпение — отзова се О'Брайън. — А засега побързайте в машинното и доложете на капитан Гоз. Той се бои да не би вие да сте натиснали някакво копче, да сте затворили веригата и включили машина, която да взриви Марс и нас също.

Руснакът се усмихна широко, като показва редките си зъби.

— Ах, този Гоз, навсякъде му се привиждат взривяващи се планети...

Той попипа темето си с ръка, намръщи се и завъртя глава.

— Какво ви е? — попита О'Брайън.

— Наболява ме главата. Точно сега ме заболя. Вероятно съм прекарал прекалено дълго в тези дрехи.

— Аз прекарах в тях два пъти по-дълго, а главата изобщо не ме боли — забеляза Смайзърс, като разсеяно подритваше хвърления от Белов скафандър. — Може би у нас, в Америка, главите са по-здрави.

— Том — извика О'Брайън. — За какъв дявол!

Белов така стисна устни, че те побеляха. После сви рамене.

— След обяд — на шахматната дъска, нали, О'Брайън?

— Непременно. И ако искате да знаете, аз съм решил да бъда безкомпромисен. Все едно, сигурен съм, че черните могат да спечелят.

— Там ви е и грешката — усмихна се Белов и се отправи към машинното отделение, като внимателно поглаждаше темето си, докато вървеше.

Когато останаха сами в командната кабина и Смайзърс започна да разглобява компютъра, О'Брайън плътно затвори вратата и каза сърдито:

— Кой дявол те караше, Том! Тези шеги са прекалено опасни. И са толкова забавни, колкото и обявяването на война.

— Знам. Но Белов ми действа на нервите.

— Белов?! Та той е най-славният от всички руснаци на борда.

Помощник-инженерът отвинти страничния панел и приклепна пред компютъра.

— За тебе може и да е славен. А с мен вечно се гаври.

— Как така?

— Всякак. Например на шах. Предлагам му да играем, а той ми отговаря — с едно условие: ако ми даде преднина една царица. И се смее така, разбираш ли, ехидно.

— Провери горния куплунг — предупреди щурманът. — И послушай, Том, та Белов е първокласен играч. На последния московски турнир той е заел седмо място, а там са били само майстори и гросмайстори. Това съвсем не е лош резултат, та у тях там шахът е първата игра, всички са луди по него, точно както у нас по футбола и бейзбола, взети заедно.

— Да, знам, че е отличен шахматист, но и аз не съм от последните. Не съм толкова слаб, че да ми дава парица в преднина. Цяла царица!

— И ти си сигурен, че работата е само там, така ли? Струва ми се, че се отнасяш към него прекалено лошо, а какви са всъщност основанията ти?

Смайърс помълча минута, като разглеждаше електронна лампа. После каза, без да откъсва очи:

— Затова пък ти, изглежда, се отнасяш прекалено нежно към него. А какви са всъщност твоите основания.

О'Брайън едва не избухна, но изведнъж си спомни нещо и прехапа език. В края на краищата това може да е всеки. Може да е и Смайърс...

Преди самото тръгване от Ню Йорк за Бенарес, където те трябва да се срещнат с руснаците, членовете на екипажа бяха поканени във Военно Разузнавателното управление и им дадоха последните свръхсекретни инструкции. Обясниха им колко сложно ще бъде положението им и с какви опасности е пълно. От една страна, съвсем не могат да се откажат от предложението на Индия. Съединените щати трябва да покажат на цял свят, че са съгласни да участвуват в тази съвместна научна експедиция най-малкото така охотно и искрено, както и руснаците. А от друга страна, също толкова важно, ако не и по-важно е утрешният противник да не може, като използва обединените знания и методи, да получи някакво сериозно,

решително предимство — например по обратния път да завземат космичния кораб и вместо в Бенарес да се приземят някъде в Баку.

И затова им казаха, че един от тях ще премине обучение по военно разузнаване и ще получи съответен чин. Кой именно — това ще остане в тайна до минутата, в която той види, че руснаците замислят нещо. Тогава с условна фраза той ще обяви на останалите американци — членове на екипажа, кой е той и от тази минута всички ще се подчиняват не на Гоз, а на него. Неподчинението в този случай е равносилно на държавна измяна.

А условната фраза? Като си я спомни, О'Брайън неволно се усмихна: „Форт Самтър е обстрелян“.

Но след като някой от тях стане и произнесе тези думи, ще започне нещо не съвсем забавно...

Вероятно и сред руснаците има един такъв. И вероятно Гоз подозира, че и американците, и руснаците са се застраховали по подобен начин от всякакви случайности и от това горкият капитан съвсем не може да спи нощем.

А каква ли е условната фраза на руснаците? „Кронщад е обстрелян“? Да, каквото и да приказваме, ще бъде много весело, ако някой наистина допусне сериозна грешка.

Напълно е възможно Смайзърс да е точно този офицер от военното разузнаване. След неговата шегичка за нежното отношение към Белов това изглежда правдоподобно. И не трябваше нищо да отговарям, в случая аз постъпих правилно, мислеше О'Брайън. В наше време трябва да бъдеш по-внимателен, а тук, на кораба още повече.

А въобще ясно е какво измъчва Смайзърс. Всъщност по тази причина и Белов така охотно се сражава на шах с него, щурмана, който на Земята даже не можеше и да мечтае за среща с такъв силен играч.

Той, О'Брайън, имаше най-висок коефициент на умствено развитие в цялата експедиция. Нищо свръхестествено, даже не много по-висок от другите. Просто в екипажа, съставен от най-блестящите и талантиливи млади хора, които можеха да се избират сред елита на учения свят в Америка и в Съветския съюз, някой трябваше да се окаже над всички. Ето такъв човек се оказа и Престън О'Брайън.

Но О'Брайън е американец. А при подготовката на експедицията и най-дребните неща се обсъждаха и съобразяваха на най-високо равнище, с всички дипломатически хитрости и задкулисни маневри,

към които винаги прибягват, определяйки границите с първостепенна стратегическа важност. И затова членът на екипажа с най-нисък коефициент на развитие трябваше да бъде също американец.

И такъв американец се оказа помощник-инженерът Том Смайърс.

Също така нищо страшно, коефициент съвсем малко по-нисък от следващия по реда. И взет сам по себе си — отличен, рядко висок коефициент.

Но преди да стартират от Бенарес, те достатъчно дълго живяха един до друг. Много узнаха един за друг — и при непосредственото общуване, и от официалните документи; та нали не може да се каже предварително кои именно сведения за твоя спътник ще помогнат да се избегне нещастиято, в случай че се разрази някоя катастрофа, която не може да се предвиди.

И ето, Николай Белов, когото самата природа беше създала гениален шахматист, както Сара Бернар — гениална актриса, с някаква особена, неизменна наслада побеждава любителя, едва-едва годен за студентски отбор. А Том Смайърс таи в душата си обида, чувство за собствената си непълноценност, която само чака предлог, за да прерасне в открита вражда.

Това е просто смешно, мислеше О'Брайън. Макар че — откъде да знаеш? Лесно е да се разсъждава отстрани, сам той не е бил на мястото на Том Смайърс.

Смешно ли? Да, смешно — като шест кобалтови бомби. Раз, два, три, четири, пет, шест — и край!

Може би бедата е там, че всички те принадлежат към този смешен род. И скоро ще измрат — ще измрат като динозаврите.

И като марсианците.

— Поне по-скоро да бяхме погледнали тези беловски снимки — каза той на Смайърс; по-добре да заговори за нещо безобидно, непредизвикващо спорове. — Ти само си представи: на тази гола буца прах се разхождат живи хора, строят градове, обичат, решават всякакви научни проблеми — и всичко това преди милион години!

Помощник-инженерът измърмори нещо, като се ровеше усърдно в плетеницата от проводници. Той явно не искаше да дава воля на въображението си, ако това някак си е свързано с ненавистния му Белов. Но О'Брайън не спираше.

— Интересно, къде са се дянали марсианците? Ако те преди цяла вечност са достигнали такова високо развитие, със сигурност са открили междупланетните пътешествия и са си намерили по-добро жилище, а? Как е според тебе, Том, идвали ли са те на Земята?

— Аха. Белов е техен пряк потомък.

Ах, какъв характер! Е, какво да правиш с него? Нямаше смисъл да продължава разговора — очевидно Смайърс съвсем няма да се примири с това, че Белов само с него, О'Брайън, играе като с равен.

А все пак нямаше търпение да види снимките. И когато всички се събраха да обядват в просторното помещение в средата на кораба, което служеше едновременно и за спалня, и за столова, и за клуб, и за склад за продукти, той най-напред потърси с очи Белов.

Но Белов го нямаше тук.

— Той е в лекарския кабинет — сериозно, мрачно каза съседът му по маса Лаятински. — Не му е добре. Шнайдер го преглежда.

— Главата ли го боли?

Лаятински кимна:

— Става все по-зле и по-зле. И ставите го болят. И има температура. Гуранин мисли, че прилича на менингит.

— Охо!

При такава теснотия болест от рода на менингита веднага ще се разпространи сред всички. Впрочем Гуранин нали не е лекар, а инженер. Какво разбира той от това, откъде му хрумна да поставя диагнози?

И тогава О'Брайън забеляза необикновената тишина в столовата. Всички ядяха, без да вдигат очи. Колевич сипваше яденето в чиниите — наистина той беше мрачен, но може би просто защото му се наложи не само да приготвя обета, но и да сервира, тъй като дежурният помощник-готвач доктор Елвин Шнайдер беше принуден да се заеме с къде по-важна и отговорна работа.

Но американците просто мълчаха, а руснаците бяха черни като нощ, като на погребение. Всички бяха отслабнали, челюстите стиснати, като че ли са на разстрел. Те и дишат тежко, бавно и на пресекулки — така става, когато се мъчиш над ужасно трудна задача.

Ето каква е работата. Ако Белов е заболял сериозно, ако е излязъл от строя, те са в неизгодно положение: американците сега имат

числено превъзходство, те са с около петнадесет процента по-силни. И ако се дойде до сблъскване...

Но тогава диагнозата, поставена от медика-любител Гуранин, е отчаян опит за запазване на оптимизма. Да — да, на оптимизма! Та нали ако Белов има менингит, нещо много прилепчиво, могат да се заразят и други, и американците със същия успех, както и руснаците. Тогава може би те отново ще се изравнят.

Тръпки побиха О'Брайън. Какво безумие...

А впрочем... какво, ако сега там, горе, лежеше тежко болен американец, а не руснак? Може би тогава и той, О'Брайън, би започнал да мисли така, както сега мисли Гуранин. Възможно, и той би се надявал на менингита като на спасение.

В столовата се спусна капитан Гоз. Очите му изглеждаха още потъмни и хлътнали още по-дълбоко.

— Моля за внимание. Веднага след обеду всички да се явят в командната кабина, сега тя ще бъде допълнение към лекарския кабинет.

— А за какво да се явяваме, капитане? — попита някой.

— За профилактично ваксиниране.

Настъпи мълчание. Гоз тръгна към изхода. Главният инженер се покашля.

— А как е Белов? — попита той.

Капитанът се позабави малко.

— Още не знаем — каза, без да се обръща. — И ако искате да попитате от какво е болен Белов, ще ви отговоря — това засега също не знаем.

Пред вратата на командната кабина се образува дълга, мълчалива опашка — хората чакаха съсредоточено, влизаха и излизаха по един. Дойде ред и на О'Брайън.

Той влезе, като навиваше, както им беше казано, десния си ръкав. В дъното на командната кабина стоеше Гоз и гледаше през илюминатора с такъв вид, като че ли чакаше пристигането на спасителна експедиция. Масата на щурмана беше напълно затрупана с парчета памук, мензурки със спирт и шишенца с някаква мътна течност.

— Какво е това лекарство, док? — попита О'Брайън след инжекцията, когато му разрешиха да си спусне ръкава.

— Дуоплексин. Нов антибиотик, получили са го миналата година в Австралия. Границите на действието му още не са установени, но това е най-универсалното и силно средство, с което сега разполага медицината. Не е много приятно да се пуска в действие такъв съмнителен лек, но в Бенарес преди старта ми заповядаха, в случай на някакви неясни симптоми, да инжектирам на всеки от вас пълна доза.

— Гурапин казваше, че вероятно Белов има менингит — забележа щурманът.

— Това не е менингит.

О'Брайън се позабави още минута, но лекарят отново пълнеше спринцовката и очевидно не възнамеряваше да се задълбочава в обяснения. О'Брайън погледна неподвижния гръб на капитан Гоз и каза:

— А какво става със снимките? Още ли не са проявени? Бих искал да ги разгледам.

Капитанът се обърна с гръб към илюминатора и като сложи ръце зад гърба си, се разходи по камерата.

— Скафандърът и цялата екипировка на Белов са заедно с него под карантина — тихо отговори той. — Така нареди лекарят.

— А-а, жалко! — О'Брайън разбираше, че е време да си върви, но любопитството му победи. Тези двамата са разтревожени от нещо. — Белов ми каза тогава по радиото, че марсианците явно са били хуманоиди. Поразително, нали? Животът се е развивал по същия път, като си помислиш само!

Шнайдер внимателно отпусна спринцовката.

— Същият път на развитие — промърмори той, — същата еволюция и същата патология. Макар че това не прилича на нито една болест, предизвикана от земните микроби. Но възприемчивостта е същата. Това е ясно.

— Тоест според теб Белов е хванал някаква марсианска болест?! — се изуми О'Брайън. — Но този град е толкова стар! Нито един микроб не може да просъществува толкова време!

Малкият пълничък доктор решително се изправи.

— Откъде накъде? И на Земята са известни няколко вида, които биха преживели. А пък спорите — колкото си искат.

— Но ако Белов...

— Достатъчно — прекъсна ги капитанът. — Не бива да мислите на глас, докторе. И вие си дръжте езика зад зъбите, О'Брайън, докато ние не решим да обявим това на всеуслушание. Следващият! — извика той.

Влезе Том Смайърс.

— Слушай, док — каза той. — Може това и да не е много важно, но нещо ми бучи в главата, никога не ми е бучало така.

Останалите трима се спогледаха. Шнайдер полугласно изруга, извади термометъра от горния си джоб и го пъкна в устата на Смайърс.

О'Брайън си пое дъх и излезе.

Вечерта заповядаха всички да се съберат в столовата, тя беше и спалня. Шнайдер се изправя на масата, изтри ръце в пуловера си, лицето му беше уморено.

— Ето какво, мили хора — започна той, — Николай Белов и Том Смайърс са болни, Белов — тежко. Симптомите са: леко главоболие и температура, едното и другото бързо се засилват, появяват се остри болки в гърба и ставите. Това е първият стадий. На този стадий сега се намира Том Смайърс. А Белов...

В помещението цареше тишина. Всички седяха наоколо, непринудено, като че ли просто си почиваха, и слушаха. Гуранин и Лаятински вдигнаха глави от шахматната дъска с такъв вид, като че ли само от вежливост са принудени да слушат нещо, което в сравнение с тяхната незавършена партия е дреболия. Но когато Гуранин събори с лакът царя си, нито единият, нито другият се наведоха да го вдигнат.

— Що се отнася до Белов — като помълча малко, продължи лекарят, — той се намира във втория стадий на болестта. За него са характерни внезапни промени в температурата, блънуване, нарушаване на всички функции на организма — това, разбира се, означава, че е засегната нервната система. Целият организъм е до такава степен изваден от равновесие, че даже перисталтиката не функционира правилно и се поддържа чрез венозни преливания. Още тази вечер ще устроим нагледен урок по венозно хранене, за да може всеки от вас да инжектира болния. За всеки случай.

Радистът Хопкинз, който стоеше срещу О'Брайън, прехапа устни.

— Такова е положението. От какво са болни аз не знам — и това всъщност е всичко, което мога да ви кажа. Сигурен съм в едно: това не е земна болест, дори и само за това, че никога до сега не съм срещал толкова кратък инкубационен период и такова мълниеносно развитие. Изглежда, Белов е прихванал тази болест в марсианския град и я е пренесъл на кораба. Нямам представа доколко тя е опасна, макар че в такива случаи трябва да се подготвим за най-лошото. Сега имам една надежда: тези двамата се разболяха, преди да успея да им инжектирам дуоплексин. На всички останали — в това число и на себе си — аз направих инжекции. Това е всичко. Имате ли въпроси?

Въпроси нямаше.

— Добре — каза доктор Шнайдер. — Искам да ви предупредя, макар в нашите условия това всъщност е даже излишно: всеки, който почувствува главоболие — все едно дали в слепоочията, или в тила, или нещо друго, — е длъжен веднага да се яви в изолятора. Изглежда, това нещо е изключително заразно. А сега се приближете, ще ви покажа как се прави венозно преливане. Капитан Гоз, разрешете да го демонстрирам на вас.

Той проведе нагледния урок, после всички се поупражняваха, като си правеха инжекции един на друг, а доктор Шнайдер внимателно ги следеше, накрая той събра нещата си, от които се носеше силна миризма на лекарства, и обяви:

— Добре, това е достатъчно. Ако се случи нещо, ще се справим. Лека нощ на всички ви.

Той направи крачка към изхода. Но изведнъж спря. Обърна се и огледа всички с бавен, изпитателен поглед.

— О'Брайън — каза той накрая, — елате!

Е, какво, мислеше щурманът, като послушно последва лекаря, в крайна сметка броят се възстанови. Един руснак и един американец. Да можеше така да остане.

Шнайдер мимоходом погледна в изолятора и кимна, като явно видя това, което и очакваше.

— Смайърс вече е във втория стадий — забеляза той. — Да го вземат дяволите, бързо действа този микроб! Явно, за него ние сме много благоприятна почва.

— Ти поне досещаш ли се какво представлява той? — попита О'Брайън; колкото и да е странно, той едва успяваше да върви след

дребничкия Шнайдер, толкова стремително крачеше оня.

— Хм... Днес висях два часа над микроскопа. Никакви признаци. Приготвих цял куп проби — кръв, течност от костния мозък, слюнка, взех всякакви вещества, там имам цял рафт с епруветки. Всичко това ще послужи на лекарите на Земята, ако ние... е, все едно. Разбираш ли, това може да е филтриращ се вирус или някакъв бацил, който се вижда само ако някак специално го оцветиш, пък и какво ли не още. В най-добрия случай аз ще го открия, но противоотрова няма да успеем да направим.

Като вървеше все още на няколко крачки пред О'Брайън, Шнайдер влезе в командната кабина, дръпна се, после за учудване на щурмана заключи вратата след него.

— Нещо много си оклюмал, док — каза О'Брайън. — Та нали имаме бели мишки, с които смятахме да проверяваме марсианската атмосфера, ако откриехме такава — можем да се възползуваме от тях като опитни животни и да се опитаем да получим ваксина?

Доктор Шнайдер мрачно се усмихна.

— За двадесет и четири часа? Като на кино. Не, дори и ако аз исках да направя тази дяволия, а аз наистина исках, сега за това няма какво и да се мисли.

— Тоест... какво значи — сега?

Шнайдер внимателно седна, сложи лекарската си чанта на масата до себе си. Усмихна се.

— Нямах ли аспириин, Прес?

О'Брайън машинално пхна ръка в джоба на пуловера си.

— Нямам у себе си, но, струва ми се... — и тогава той разбра. Изстина. — Кога започна това? — тихо попита той.

— Навярно към края на лекцията, която ви четох за инжекциите, но бях прекалено зает и не обърнах внимание. Почувствувах го едва когато излизах от столовата. А сега главата ми се пръска. Не се приближавай! — извика той, когато О'Брайън, изпълнен със съчувствие, се приближи към него. — Полза от това вероятно няма да има, но все пак се дръж настрана. Може би ще спечелиш малко време.

— Да повикам ли капитана?

— Ако той ми беше необходим, щях да го повикам. След пет минути ще легна в изолатора. А засега искам да ти предам моите пълномощия.

— Пъл-но-мощия? Значи ти... ти си...

Доктор Елвин Шнайдер кимна. И продължи на английски:

— Аз съм офицер от нашето военно разузнаване. По-точно казано, бях офицер. От тази минута офицер си ти. Слушай, Прес, всяка минута ми е ценна. Мога да ти кажа едно. Да допуснем, че след седмица някой от нас все още ще бъде жив. И да допуснем, че ще бъде решено да се опитаме да се върнем на Земята (а това е риск да заразим цялата планета, което аз лично, между другото, не бих посъветвал да се прави, за това имам напълно осезателни основания). И така, в такъв случай ти ще мълчиш за своя чин и звание, както аз мълчах за своя, а ако не може да се избегне сблъскването с руснаците, ще се откриеш чрез условната фраза, ти я знаеш.

— „Форт Самтър е обстрелян“ — бавно произнесе О’Брайън.

Той все още не беше успял да свикне с мисълта, че именно Шнайдер е офицерът от военното разузнаване. Е, разбира се, това можеше да бъде всеки от седемте американци. Но Шнайдер!

— Правилно. Ако ви се удаде да завладеете кораба, постарайте се да кацнете в Калифорния, в Уайт Сандс, където тренирахме. Обясни на властите там при какви обстоятелства съм ти предал пълномощията си. Ето това е почти всичко: само две думи още. Ако ти също се разболееш, добре помисли на кого да предадеш управлението... а сега аз предпочитам да се огранича с теб. И второ... може би и греша... но ми се струва, че при руснаците тази роля играе Фьодор Гурагин.

— Ясно — и едва сега О’Брайън истински осъзна: — Но нали ти каза, че си си инжектирал дуоплексин. Значи...

Шнайдер се изправи, потри челото си с юмрук.

— Боя се, че е така. Ето защо цялата тази церемония е доста безсмислена. Но аз имах задължения, дължен бях да ги прехвърля на друг. И аз ги прехвърлих. А сега, извинявай, ще легна. Желая ти успех!

О’Брайън отиде при капитана да доложи за болестта на Шнайдер; сега той разбираше какво са чувствували по време на обета руснаците. Сега срещу шестима руснаци останаха петима американци. И той носи отговорност за всичко.

Но пред каютата на капитана, когато вече беше хванал дръжката на вратата, той сви рамене. Голяма работа! Както каза шишкото Шнайдер: „Да допуснем, че след седмица някой от нас още ще е жив...“

Всъщност международното положение на Земята и всичко това, с което то заплашва милиардите хора, тях тук не ги засяга. Те не могат да рискуват да пренесат марсианската болест на Земята, а щом като няма да се върнат, те нямат никаква надежда да намерят лекарство. Приковани са към чужда планета и им остава да чакат, докато един след друг не ги покоси болестта, чиито последни жертви са загинали преди хиляди, хиляди години.

И все пак... неприятно е да си в малцинство.

Сутринта той вече не беше в малцинството. През нощта още двама руснаци легнаха от това непонятно заболяване, което сега наричаха „болестта на Белов“. На крака останаха петима американци срещу четирима руснаци, но сега вече никой не мислеше за съперничество.

Гоз предложи столовата (тя беше и спалня) да се превърне в болница, а всички здрави да преминат в машинното отделение. И поръча на Гурагин набързо да оборудва пред машинното отделение камера за облъчване.

— Всички, които се грижат за болните, трябва да слагат скафандри — разпореди се той. — Преди да се върнат в машинното, всички да застават под лъчевия душ с голяма мощност. Само след това могат да отидат при останалите и да свалят скафандъра. Това не е много силно средство и се боя, че с подобни предпазни мерки такъв страшен вирус не може да се унищожи, но ние поне не стоим със скръстени ръце.

— Дали да не опитаме някак си да се свържем със Земята, капитане? — предложи О'Брайън. — Макар и за да съобщим какво се е случило с нас, това ще бъде необходимо за бъдещите експедиции. Знам, че за такова разстояние мощността на нашия радиопредавател е прекалено малка, но не можем ли да измайсторим нещо като малка ракета и да сложим в нея писмо? Може би те ще я намерят някога?

— Аз вече мислих за това. Задачата не е лека, но да допуснем, че това ни се удаде — къде е гаранцията, че заедно с писмото ние няма да изпратим на Земята и вируса? А при това, каквато е сега обстановката на Земята, мисля, че можем да не се опасяваме, че там ще подготвят нова експедиция, ако ние не се върнем. Знаете не по-лошо от мен, че след осем месеца, след девет, не повече... — капитанът спря насред думата. — Малко ме боли глава — тихо добави той.

Всички скочиха — дори и тези, които цял ден се грижиха за болните и сега бяха полегнали да си починат.

— Сигурен ли сте? — с отчаяние в гласа попита Гурагин. — Може би това е просто...

— Сигурен съм. Какво пък, рано или късно това трябваше да се случи. Мисля, че всеки от вас ще изпълни своя дълг и вие всички ще работите дружно. И всеки от вас може да ме замени. Ето това е. Ако е необходима командирска дума, ако трябва да се вземат някакви решения, капитан ще бъде този от вас, чиято фамилия е последна по азбучен ред. Старайте се през времето, което още ви е останало, да живеете в мир. Сбогом.

Той се обърна и излезе от машинното отделение към болницата. Безкрайна умора имаше в слабото му смугло лице и тя му придаваше странно величие.

До вечерта на този ден на крака останаха само двама — Престън О'Брайън и Семьон Колевич. Като насън те се грижеха за болните, миеха ги, преместваха ги, правеха им венозни преливания.

Всичко това беше само въпрос на време. Когато и те легнат, за тях вече няма кой да се грижи.

И все пак те добросъвестно вършеха своята работа и старателно стояха в скафандри под лъчевия душ, преди да се върнат в машинното отделение. После у Белов и Смайзърс започна третият стадий на болестта — съвършено вцепеняване, и щурманът отбеляза това в тетрадката на доктор Шнайдер под колонките с отбелязаната температура, които приличаха на борсовия курс в трескав за Уолстрийт ден.

О'Брайън и Колевич вечеряха в мълчание. Те никога не бяха изпитвали особени симпатии един към друг — и поради факта, че сега останаха сами, взаимната неприязън се усили още повече.

След вечеря О'Брайън седна до илюминатора и дълго гледа как изгряват и залязват Фобос и Деймос на черното небе на Марс. Зад гърба му Колевич четеше Пушкин, докато накрая заспа.

Сутринта О'Брайън намери своя помощник на болнично легло. Колевич вече бълнуваше.

— „И остана само един“ — спомни си О'Брайън песничката за десетте малки негърчета. Какво ще стане с нас по-нататък, приятели? Какво ще стане по-нататък?

Той отново се зае със задълженията на санитар и непрекъснато си приказваше сам. Все пак е по-добре, дявол да го вземе! Така е по-леко да забравиш, че ти си единственият човек със здрав разсъдък на цялата тази червена, прашна и ветровита планета. Така е по-леко да забравиш, че скоро ще умреш. Така по-лесно ще запазиш някакво подобие на разум.

Защото това е краят. Ясно е, че е краят. Ракетата е предназначена за екипаж от петнадесет души. В краен случай можеха да я управляват само петима. Да допуснем, че двама или трима, като се носят назад-напред като луди и проявяват чудеса от изобретателност, все пак биха се изхитрили да я доведат до Земята и някак си да я приземят, без да я разбият. Но един...

Дори ако на него му провърви и по-нататък и „болестта на Белов“ не го повали, той не може да се откъсне от Марс. Ще остане тук, докато не се свършат запасите му от храна и кислород и корабът не стане за него бавно ръждясващ ковчег. А ако го заболи глава — е какво пък, неизбежната развързка ще настъпи къде по-бързо.

Това е краят. И няма какво да се прави.

Престън О'Брайън бродеше из кораба, който изведнъж стана огромен и пуст. Той бе израснал в ранчо, привикнал с простора, и не понасяше многолюдията. По време на полета, също като камъче в обувката, го дразнеше необходимостта вечно да бъде сред хора, сега обаче тази безкрайна, последна самота го гнетеше. Достатъчно беше само да полегне и той сънуваше препълнените трибуни по време на бейзболен мач или душната, потна тълпа в нюйоркското метро в часовете пик. А после се събуждаше и самотата отново го налягаше.

За да не полудее, той се затрупваше с разни дребни работи. Написа кратка история на експедицията за несъществуващо популярно списание: с помощта на компютрите в командната кабина състави десетина варианта на курса за връщане на Земята; от чисто любопитство — та нали това вече нямаше абсолютно никакво значение — прегледа личните вещи на руснаците, за да разбере кой от тях е представител на военното разузнаване.

Оказа се, че това е Белов. О'Брайън се удиви. Белов много му харесваше. Впрочем та нали и Шнайдер много му харесваше. Така че в крайна сметка изглежда горе също не седят глупаци.

И ето кое е странното — оказа се, че му е жал за Колевич! По дяволите, трябваше да опита да се сближи някак си с него, преди да е дошъл краят!

От самото начало те не можеха да се търпят един друг. Колевич вероятно не можеше да се примири с това, че старши щурман е не той, а О'Брайън, та нали в математиката Колевич е къде-къде по-силен. А него, О'Брайън, го ядосваше това, че помощникът му е абсолютно лишен от чувство за хумор.

Веднъж, когато Гоз го упрекна за явно недружелюбното отношение към помощника, О'Брайън възкликна:

— Ох, вие сте прав и аз вероятно трябва да се покая. Но аз не чувствавам нищо подобно към другите руснаци. Разбирам се отлично с всички. Единствено този Колевич аз с удоволствие бих ударил както трябва — да си призная, той здравата ме дразни.

Капитанът въздъхна:

— Нима не виждате откъде идва тази неприязън? От опит се убеждавате, че руските членове на екипажа са съвсем порядъчни хора и с тях чудесно можете да се разбирате, но това, виждате ли, не може да бъде: на вас със сигурност ви е известно, че руснаците са зверове и трябва да се унищожат всички до един. И ето — всички стракове, досада, гняв, всичко, което, както ви се струва, вие трябва да изпитвате по отношение на всички руснаци, вие обръщате към един. Този един става за вас въплъщение на злото, изкупителна жертва за целия народ, и вие изливате върху Семьон Колевич цялата ненавист, която бихте искали да обърнете към другите руснаци, но не можете, тъй като вие сте чувствителен и разумен човек и виждате, че те са добри, славни хора.

— Тук на кораба всеки ненавижда някого — продължи Гоз. — И на всички им се струва, че за това имат солидни причини. Хопкинс ненавижда Лаятински, защото той като че ли вечно се върти около радиопредавателя и все слухти. Гуранин ненавижда доктор Шнайдер, а защо — не мога да разбера.

— Не съм съгласен. Колевич прави всичко възможно, за да ме ядоса. Знам със сигурност. А Смайърс! Той ненавижда всички руснаци. Всички до един.

— Смайърс е особен случай. Боя се, че той въобще е обидчив човек и не твърде сигурен в себе си, а нали в експедицията

положението му е трудно — той не може да забрави, че стои на последно място по коефициент на умствено развитие, а това не помага за душевното му равновесие. Вие много бихте му помогнали, ако се сблизите с него. Той би се радвал.

— А-а — О'Брайън смутено сви рамене. — Аз не съм психолог и не съм филантроп. За сработване аз се сработих с Том Смайзърс, но все пак мога да го понасям само в ограничени дози.

Ето за това сега също трябва да съжалява. Той никога не се хвалеше с това, че е най-незаменим на кораба: защото е щурман и защото е най-умен и находчив; винаги е бил сигурен, че почти не си и спомня за това. А ето сега, в безпощадната светлина на приближаващата се гибел, е ясно, че той тайно се е наслаждавал на тази своя изключителност, самодоволно се е перчил и любувал на себе си. Съзнанието за превъзходство винаги е съществувало в него като уютен пухен дюшек, на който е така приятно да се излежаваш. А той лежеше на него постоянно.

Особен вид болест. Нещо като болестта под името „Гурапин срещу Шнайдер“ или „Смайзърс срещу всички“.

„Може би, помисли О'Брайън, те съвсем не са се заразили от неизвестна болест на Марс; може би те просто са я донесли със себе си на тази славна, чиста пясъчна планета — болест, която може да се нарече Болест на човечеството — и ето, тя ги убива, защото тук за нея няма друга храна.“

О'Брайън се отърси.

Трябва да внимава. Така не е трудно и да полудее.

— По-добре пак да разговарям сам със себе си. Как си, приятелю, как е самочуствието? Добре? Главата не те ли боли? Нищо ли не те върти, не те ли боли и не чувствуваш ли умора? Тогава ти навярно вече си умрял, драги приятелю!

През деня, като влезе в болницата, той разбра, че болестта на Белов явно е преминала в четвърти стадий. Смайзърс и Гоз още лежах в безсъзнание, но геологът беше дошъл на себе си. Той неспокойно въртеше глава наляво и надясно и погледът на широко отворените му очи беше непонятен и страшен.

— Как се чувствувате, Николай?

Никакъв отговор. Главата бавно се обърна — Белов го гледаше в упор. О'Брайън изтръпна. Просто кръвта застива в жилите, когато те

гледат така, мислеше той после в машинното отделение, докато снимаше скафандъра.

Може всичко да свърши така? Може от болестта на Белов да не умират? По думите на Шнайдер тя поразява нервната система така, че може би човек просто губи разума си.

— Весело — мърмореше си О'Брайън. — Много весело...

Той хапна и отиде при илюминатора. Пред очите му застана пирамидката, поставена от тях през първия ден — нямаше какво друго да се гледа в тази еднообразна хълмиста пустиня, по която вятърът гонеше кълба прах. „Първа експедиция Земя — Марс. В името на живота на човечеството.“

Напразно Гоз побърза да постави този паметник. Надписът би трябвало да се поправи. „Първа и последна експедиция Земя — Марс. В памет на човечеството, което вече не съществува — нито тук, нито на Земята.“ Така щеше да отговаря на истината.

По-нататък всичко е ясно и разбрано: експедицията няма да се върне, от нея няма да има никакви вести.

И експедицията в името на мира ще стане повод за война.

— Гоз сигурно би оценил такава ирония на съдбата... — с крива усмивка си каза О'Брайън.

Зад него нещо тракна. Той се обърна.

Чашката и чинийката, останали от обета, плуваха във въздуха! О'Брайън замижа, после бавно отвори очи. Да, действително чашката и чинийката летят във въздуха. Като че ли бавно, лениво танцуват валс. От време на време едва се докосват, сякаш се целуват, и отново се разделят. И изведнъж те се спуснаха на масата, лекичко подскочиха един-два пъти като топчици и замряха.

Може би, без сам да забележи, той също се е заразил от болестта на Белов? Ами ако става и така, че без главоболие, без скокове в температурата направо настъпва последният стадий — халюцинации?

От болницата долетяха някакви странни звуци и О'Брайън, без да помисли да сложи скафандър, се хвърли натам.

Няколко одеяла танцуваха във въздуха точно така, както преди малко чашката и чинийката. Кръжаха, като че ли подхванати от вихър. Той гледаше смаян, не на себе си, а в това време във въздуха се вдигнаха още няколко дреболии — термометър, кутийка, панталони.

А болните тихо лежах по леглата. Смайърс очевидно също беше достигнал четвъртия стадий. Също така неспокойно се въртеше главата му на възглавницата и същият непонятен, вледеняващ душата поглед.

После О'Брайън се обърна и видя, че леглото на Белов е празно! Какво се е случило — станал е в бълнуването си и е тръгнал, без да съзнава какво прави? Или му е станало по-добре? Къде се е дянал?

О'Брайън почна грижливо да претърсва кораба, като непрекъснато викаше руснака по име. Минаваше от помещение в помещение, накрая стигна до командната кабина. Но и тук беше празно. Къде е Белов?

Като обикаляше объркано из тясната кабина, О'Брайън случайно погледна през илюминатора. И там, отвън, видя Белов. Без скафандър!

Невъзможно, немислимо! Незащитеният човек не би преживял и минута на мъртвия гол Марс, тук няма какво да се диша! Обаче Николай Белов вървеше по пясъка безгрижно като по Невския проспект. А после очертанятията на фигурата му странно избледняха и той изчезна.

— Белов! — с всички сили завика О'Брайън. — Та какво е това, господи! Белов! Белов!

— Той отиде да разгледа марсианския град — раздаде се глас зад гърба на О'Брайън. — Скоро ще се върне.

Щурманът рязко се обърна. Никой. Да, ясно, съвсем е полудял...

— Не, не — успокои го гласът.

И направо от пода, като че ли не през плътна стомана, а през мъгла премина и бавно се издигна Том Смайърс.

— Какво става с всички вас? — ахна О'Брайън. — Какво значи всичко това?

— Петият стадий на „болестта на Белов“. И последен. Засега го достигнахме само ние с Белов, за останалите настъпва в момента.

О'Брайън опипом се добра до креслото и седна. Раздвижи устни, но не можа да каже нито дума.

— Мислиш, че от „болестта на Белов“ ставаме някакви магьосници — каза Смайърс. — Не е там работата. Преди всичко това съвсем не е болест.

За пръв път Смайърс го погледна в очите — и О'Брайън неволно наведе своите. Това не беше просто страшен, плашещ поглед,

с какъвто Смайърс го беше погледнал от болничното легло. Беше така сякаш... сякаш това изобщо не беше Смайърс. А нещо неясно и неразбираемо.

— Та така, причина за всичко е един микроб, но не паразит, а съжителстващ с организма. Това е симбиоза.

— Симбиоза?...

— Този микроб е от рода на чревната флора — той е полезен. Необикновено полезен.

На О'Брайън се стори, че Смайърс с труд подбира необходимите думи, подбира ги така внимателно, като че ли... като че... като че ли разговаря с малко дете, с умствено недоразвит!

— Да, наистина — каза Смайърс. — Но аз ще се постарая да ти обясня. Микробът, причиняващ „болестта на Белов“, се намира в нервната система на марсианците, както чревните бактерии се намират в стомаха и в червата ни. И едните, и другите са симбиозни микроби, и едните, и другите помагат на организма, в който съществуват, повишават жизнената му дейност. Микробът на Белов действа в нас като особен вид нервен трансформатор, той увеличава почти хиляда пъти духовната мощ.

— Тоест, ти си станал хиляда пъти по-умен отпреди?

Смайърс сви вежди.

— Трудно е да се обясни. Да, може да се каже и тъй, хиляда пъти по-умен. В действителност хиляда пъти нарастват всички духовни сили и способности. Разумът е само една от тях. Има също и много други, например способност за предаване на мисли и преодоляване на пространството, които преди са били толкова нищожни, че са останали почти незабелязани. Ето например където и да е Белов, ние непрекъснато общуваме. Той почти напълно владее околната среда така, че тя физически не може да му навреди. Чашката, одеялата и всичко останало, което така те наплаши, летяха във въздуха, когато ние започнахме да правим първите опити с нашите нови способности. Тепърва ни предстои да свикнем с още много неща.

— Но... но... — в главата на О'Брайън беше такава каша, че той инстинктивно се хвана за единствената отчетлива мисъл: — но вие всички бяхте толкова тежко болни!

— Тази симбиоза не се осъществява така лесно — съгласи се Смайърс. — Пък и човешкият организъм не е точно такъв, какъвто е

марсианският. Но всичко това е вече минало. Ще се върнем на Земята и ще разпространим там болестта на Белов — ако искаш, и по-нататък така да я наричаме — и ще се заемем с изследване на времето и пространството. Бихме искали в края на краищата да открием марсианците там... на това място, където те са се преселили.

— И тогава ще започнат такива войни, каквито и насън не сме си представяли!

Този, който по-рано беше помощник-инженер Том Смайърс, поклати глава:

— Войни повече няма да има. Между хилядократно нарасналите духовни способности има една, която е свързана с това, което може да се нарече нравствени понятия. Ние, тези, които долетяхме тук, можем да предотвратим сега всяка една готова да се разрази война — и бихме я предотвратили, но когато нервната система на жителите на Земята влезе в досег с микроба на Белов, всяка опасност ще изчезне безвъзвратно. Не, войни повече няма да има.

Мълчание. О'Брайън се опитваше да се съсредоточи.

— Е, какво пък — каза той най-после, — не напразно долетяхме на Марс, все нещо намерихме тук, нали? И ако смятаме да се върнем на Земята, аз всъщност ще отида да проверя взаимното положение на планетите и да изчисля курса.

И отново този странен израз в очите на Смайърс.

— Не е необходимо, О'Брайън. Ние ще се върнем не по този начин, по който долетяхме тук. Това ще направим... е, да речем, по-бързо.

— Е, добре — с несигурен глас каза О'Брайън и се изправи. — А докато вие тук разработите всичко в подробности, аз ще сложа скафандъра и ще изтичам в същия този марсиански град. Аз също нямам нищо против да прихвана болестта на Белов.

Този, който по-рано беше Том Смайърс, промърмори нещо. О'Брайън спря като закован. Той изведнъж разбра какво означава този странен, плашещ поглед, с който го гледаше тогава Белов, а сега Смайърс.

В този поглед имаше безкрайно съжаление.

— Да, наистина — неочаквано меко и ласкаво каза Смайърс. — Ти не можеш да се заразиш от болестта на Белов. Ти имаш природен имунитет.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 22,23,24,25,26/1977 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.